

- **În perioada 5-8 septembrie 2024**, [Bokor Zsuzsa](#) și [Attila Gidó](#) (cercetători ISPMN) au participat la *Cea de-a 5-a Tabără de Istorie din Remeteta*, jud. Harghita. Tabăra a fost organizată de către Institutul de Cercetare a Minorităților Etnice și Naționale al Academiei Științifice Maghiare, Muzeul Județean Mureș și Asociația Gyergyói Szemle. În cadrul taberei, [Bokor Zsuzsa](#) a susținut prezentarea cu titlul *Sănătate publică minoritară și mișcările femeilor din perioada interbelică* (Népegészségügy és nőmozgalmak a két világháború közti Erdélyben). Ea a discutat modul în care s-a format - paralel cu organele statale sanitare și de asistență socială - o entitate ocrotitoare minoritară, proces în care asociațiile de femei și asociațiile medicale au avut un rol primordial. În prezentare au fost discutate cele două roluri feminine în acest proces de regenerare etnică interbelică: cel al femeii ca actor principal, activ în construirea comunității etnice, și cel al femeii ca susținător al comunității biologice. [Attila Gidó](#) a vorbit despre cele mai importante rezultate recente în domeniul istoriei minorităților. Au fost prezentate studii și cărți apărute în 2023-2024, respectiv proiectele de cercetare în derulare. Tot în cadrul programului, [Attila Gidó](#) a participat la o discuție pe marginea piesei de teatru „Az igazság gyertyái” [Lumânările dreptății] (autor Csaba Székely, regizor Aba Sebestyén, Teatrul Național Târgu-Mureș, Compania Tompa Miklós) având ca temă istoria sabatarienilor din Transilvania.
- **Sâmbătă, 7 septembrie 2024**, [Veress Ilka](#) (cercetător ISPMN) a participat la lansarea volumului *Armenii din România*, volum editat de C. Dărăban, L. Nastasă și I. Veress. Acesta a fost publicat în anul 2021 la Editura ISPMN și lansat în cadrul *Festivalului Artei Armenești din Gheorgheni*, organizat de Asociația Armeano-Catolică din Gheorgheni. În prezentarea sa, [Veress Ilka](#) a subliniat aspectele relevante ale studiilor publicate în volum, din perspectiva istoriei comunității locale.
- **Luni, 16 septembrie 2024**, [Bokor Zsuzsa](#) (cercetător ISPMN) a participat ca membru în Comisia de doctorat la susținerea tezei lui Pávai Eugen. Susținerea disertației a fost organizată în cadrul Facultății de Sociologie și Asistență Socială a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca.
- **În perioada 19-22 septembrie 2024**, s-a desfășurat cea de-a 11-a **Conferință internațională InASEA** (International Association for Southeast European Anthropology / Asociația Internațională a Antropologilor din Europa de Sud-Est) cu titlul “*In, out and in between*”. “*In, out and in between*”. *Transnational and internal migration in Southeast Europe* (Migrația transnațională și internă în Europa de Sud-Est), organizată de Departamentul de Antropologie al Universității din Priștina. În cadrul conferinței, [Peti Lehel](#) a susținut o **prezentare** cu titlul *Transnational Migration and Integration Strategies: a Study of two Pentecostal Roma Communities from Eastern Romania* (Migrația transnațională și strategiile de integrare: un studiu asupra a două comunități pentecostale de romi din estul României). Prezentarea a comparat două comunități de romi pentecostali, încercând să dezvăluie impactul pentecostalismului asupra mentalității și organizării comunităților, precum și legătura dintre

religie și migrație. [Remus Anghel](#) (cercetător ISPMN) a prezentat articolul „Is the grass greener on the other side? Remittances, inequality, and changing labour regime in Romania’s agriculture” (Este viața mai bună în altă parte? Remiteri, inegalitate și schimbarea relațiilor de muncă în agricultura românească). Articolul a fost autorat împreună cu Lucian Vesalon (Universitatea de Vest din Timișoara) și analizează modurile în care se schimbă relațiile de muncă în urma migrației și a migrației de întoarcere. [Zsuzsa Plainer](#) a susținut prezentarea cu titlul *Stories of Migration – Many Faces of Hungarian Ethnic Identity* (Reconstructing the process of migration in case of István Kelemen, the former artistic director of the minority Hungaria theatre section in Oradea and his wife, from the 1970s to the present).

- **Vineri, 20 septembrie 2024**, [László Fosztó](#) (cercetător ISPMN) a participat în calitate de membru în Comisia de examinare doctorală a Școlii Doctorale Studii de Hungarologie, Facultatea de Litere, Universitatea Babeș-Bolyai, la susținerea publică a tezei *Conținuturi etnografice în învățământul minorității maghiare din România de la reforma învățământului din 1948 până la revoluția din 1989*, de Emese Virginás-Tar, îndrumător științific prof. univ. dr. Vilmos Keszeg. Membri în comisie: conf. univ. dr. Brigitta Baksa, prof. univ. Attila Benő, președinte, prof. univ. emerit dr. János Péntek și CS I dr. [László Fosztó](#).
- **Vineri, 20 septembrie 2024**, Remus Anghel (cercetător ISPMN) a participat la workshopul metodologic al proiectului „Exploring Return Migration Dynamics in the Republic of Moldova: A Qualitative Analysis (ReMiReM)” (Explorarea dinamicii migrației de întoarcere în Republica Moldova: o analiză calitativă), care s-a desfășurat online. Remus Anghel a realizat o trecere în revistă a migrației de întoarcere în România și a factorilor care influențează migrația de întoarcere.
- **Vineri, 25 octombrie 2024**, [Jakab Albert Zsolt](#) (cercetător ISPMN) a participat la **conferința** intitulată *Örökség – tudás – termelés – a KJNT vándorkonferenciája* (Patrimoniul – cunoaștere – producție. Conferința itinerantă a AEKJ) organizată de Asociația Etnografică Kriza János, Universitatea Sapientia, Facultatea din Târgu-Mureș, Departamentul de Științe Sociale Aplicate și Fundația Kallós Zoltán în Răscruți. Cercetătorul a susținut o prelegere intitulată *Népi tudás – intézményi tudás – kutatói gyakorlat. Helyzetkép az erdélyi magyar néprajzi örökség mai helyzetéről* (Cunoaștere populară – cunoaștere instituțională – practică de cercetare. Starea actuală a patrimoniului etnografic maghiar din Transilvania). Sarcina de cercetare și conservare a culturii populare/tradiționale este îndeplinită de mai multe instituții care au adesea perspective diferite față de sarcina de explorare, conservare și prezentare. Patrimoniul etnografic și cunoștințele acumulate în aceste instituții sunt foarte diverse, precum și modurile în care acestea sunt prezentate și/sau exploatate. În această prezentare autorul a descris aceste practici de patrimonizare.

- **În perioada 25-27 septembrie 2024**, s-a desfășurat la Constanța **conferința internațională**, ediția a 57-a, *Pontica*. În cadrul conferinței, ISPMN a fost co-organizatorul unui panel intitulat *Minoritățile din România: direcții, surse și metode noi de cercetare*. Conferința a fost organizată de Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Centru de Studii ale Civilizațiilor Mării Negre, Facultatea de Istorie și Științe Politice, Universitatea „Ovidius”, Constanța.

Miercuri, 25 septembrie, a fost organizată o prezentare a *Colecției Minorități* apărută începând cu anul 2017 la Editura ISPMN. În cadrul evenimentului au fost prezentate în detaliu de către co-editorii lor, cercetători ISPMN, volumele:

[Claudia Dărăban - Lucian Nastasă-Kovács - Ilka Veress \(editori\)](#)

Armenii din România

[Marius Lazăr - Iulia-Elena Hossu \(editori\)](#)

Rușii lipoveni din România: istorie, identitate, comunitate

[Metin Omer - Adriana Cupcea \(coord.\): **Un destin la Marea Neagră. Tătarii din Dobrogea**](#)

[Adriana Cupcea - Kozák Gyula \(coord.\)](#)

Adriana Cupcea - Kozák Gyula (coord.): Istorie și identitate la turcii din Dobrogea.

Joi, 26 septembrie, s-a desfășurat *Panelul 3 - Minoritățile din România: direcții, surse și metode noi de cercetare* ce a fost organizat în colaborare de Institutul pentru Studiul Problemelor Minorităților Naționale (ISPMN Cluj - Napoca) și Institutul pentru Studii la Marea Neagră (UOC). Principalul obiectiv al acestei subsecțiuni a fost acela de a analiza relația dintre minoritate și majoritate, atât în perioada democratică a României, cât și în cea dictatorială/totalitară. Au fost propuse abordări legate de instituțiile reprezentative ale minorităților, legislația specifică, intelectuali, viața culturală. Panelul a reunit un număr de 8 cercetători din România și Turcia, care au prezentat și discutat subiecte legate de tema panelului. Din partea ISPMN au participat cu prezentări cercetătorii: [Adriana Cupcea](#) - *Religia ca putere "soft", în politica Turciei față de comunitățile înrudite. O abordare comparativă a comunităților musulmane din Kosovo și Dobrogea (România)*, [Iulia-Elena Hossu](#) - *Filmul documentar în România: Valea Plângerii (2013) - o privire din interior*, [Kiss Agnes](#) - *Reprezentarea informală a intereselor minoritare în a doua parte a epocii Ceaușescu. Cazul maghiarilor*, [Ilka Verres](#) - *„Era și timpul ca o astfel de memorie lingvistică să fie creată”. Limbă și identitate în rândul armenilor transilvăneni*.

- **Vineri, 27 septembrie 2024**, [László Fosztó](#) (cercetător ISPMN) a participat la **atelierul științific** organizat de Cecilia Kovai și András Vigvári, cercetători la Institutul de Cercetări Economice și Regionale (HUN-REN KRTK) la Budapesta. Atelierul a fost organizat în cadrul proiectului *Mobilitate socială și ciclurile economice* (FK 138422) găzduit de Rețeaua Națională de Cercetare Maghiară (Hungarian Research Network). Titlul atelierului a fost *Schimbări în relațiile locale etnice și de clasă socială după 2015 în Ungaria rurală* (A lokális etnikai- és osztályviszonyok változásai a 2015 utáni magyar vidéken). László Fosztó a fost referent la prezentarea făcută de Fanni Puskás, cu titlul *Rolul cultelor mici în mobilitatea socială a romilor din orașele mici*

(Kisegyházak szerepe a romák társadalmi mobilitásában a kisvárosokban). Împreună cu Fanni Maszlag, [László Fosztó](#) a contribuit la deschiderea de noi perspective asupra datelor empirice prezentate de Fanni Puskás și a încurajat elaborarea unor studii aprofundate asupra fenomenelor descrise și analizate.

Mai multe detalii vedeți [aici](#).

- **În luna septembrie 2024**, a apărut volumul „Ape adânci. Studii iudaice și israeliene: Cercetare, construcție, moștenire. In honorem Liviu Rotman” publicat la Editura Universității din București (editori: Madeea Axinciuc, Ana Bărbulescu, Gabriela Myers, Raluca Bolocan). Printre autori se află și [Attila Gidó](#) (cercetător ISPMN), cu un articol intitulat „Options in self-identification in a multiethnic region. The case of Transylvanian Jews in the interwar years” (pp. 227-240).

- **Joi, 3 octombrie 2024**, Gyula Kozák (cercetător ISPMN) a participat la **conferința** de încheiere a celei mai recente etape a programului de finanțare din fondurile EEA și norvegiene. În cadrul unui panel dedicat proiectelor pe sănătate s-au prezentat rezultatele proiectului multianual „Un instrument-model de sprijin pentru luarea deciziilor privind reducerea riscului de sănătate asociat cu sursele necontrolate de apă și alimente din comunitățile rome din Transilvania rurală” (acronim: RHR), proiect la care ISPMN a fost partener alături de UBB Cluj, INSP Cluj, UMF Cluj și Universitatea de științe ale vieții din Norvegia.

- **Vineri, 4 octombrie 2024**, [Remus Anghel](#) (cercetător ISPMN) a participat la întâlnirea de comitet a **proiectului PANDEUM – restricted free movement in times of the COVID-19 pandemic** (Libertate de mișcare restricționată în timpul pandemiei de covid), proiect care este coordonat de către Universitatea din Viena. În calitate de membru al comitetului științific al proiectului, Remus Anghel a analizat și discutat rezultatele prezentate de către echipa proiectului. Întâlnirea a avut loc la Viena și online.

- **În perioada 10-11 octombrie 2024**, Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale (ISPMN), în parteneriat cu Institutul de Studii Religioase, Departamentul de Studii Internaționale și Istorie Contemporană, Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Istorie și Filosofie, Departamentul de Istorie în Limba Maghiară, Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Istorie și Filosofie și Departamentul pentru Relații Interetnice (DRI) din cadrul Guvernului României a organizat **conferința** cu titlul *Culte și minorități: rolul religiei în (re)producerea identităților etnoculturale / Churches and Minorities: the role of religion in the (re)production of ethnocultural identities*. Conferința și-a propus abordarea subiectului minorităților naționale și a fenomenelor religioase dintr-o perspectivă multi- și interdisciplinară, care să cuprindă atât perspectivele clasice de cercetare, cât și perspective noi, concentrate pe schimbările observate, oferind o oportunitate pentru cercetătorii care lucrează în domeniile științelor umaniste și sociale – istorie și științe politice, antropologie, etnografie, sociologie, lingvistică – de a-și

prezenta rezultatele cercetărilor lor recente asupra minorităților și fenomenelor religioase din România și din regiunea Europei de Est și de Sud-Est. Totodată, conferința și-a propus aprofundarea unui dialog profesional între sfera academică și reprezentanții cultelor recunoscute din România. Conferința a avut doi invitați, specialiști recunoscuți ai domeniului, ce au susținut prelegeri în plen. Prima prelegere a fost susținută de Ciprian Vasile Olinici, secretar de stat la Secretariatul de Stat pentru Culte, având ca titlu *Rolul politicii religioase și confesionale a statului în menținerea diversității etnice din România*. A doua prezentare a fost intitulată *Being at Odds – Ambiguities, Incompatibilities and the Problem of Religious Minorities – În dezacord - Ambiguități, incompatibilități și problema minorităților religioase* și a fost susținută de dr. James A. Kapaló, University College Cork, Irlanda. Aceste prezentări au beneficiat de traducere simultană în limbile engleză și română. Conferința a fost organizată către Róbert Bálint și Dénes Kiss (din partea Institutului de Studii Religioase) și [Fosztó László](#), [Peti Lehel](#), [Székely István Gergő](#) (din partea ISPMN). La conferință, din partea ISPMN, următorii cercetători au susținut prezentări: [Lehel Peti](#) (*Pentecostal Conversion and Migration in Roma Integration: Two Case Studies from Eastern Romania*), [Bokor Zsuzsa](#) (*Virgin Mary and her sisters. Gender, religion and ethnicity in the interwar Transylvania*) [Plainer Zsuzsa](#) (*The Role of Religious Communities in Educational Mobility of Roma in Romania*), [Fosztó László](#) (*Convertire religioasă: Este un model de schimbare socială?*). Moderatorii panelurilor din partea ISPMN au fost următorii cercetători: [Anca Filipovici](#), [Kiss Ágnes](#), [Adriana Cupcea](#), Kozák Gyula, [Gidó Attila](#), [Toma Stefánia](#), [Peti Lehel](#), [Fosztó László](#), [Székely István Gergő](#).

Accesați [aici](#) programul conferinței.

Ascultați [aici](#) emisiunea Radio Cluj ce prezintă conferința.

- **În perioada 17-19 octombrie 2024**, [Attila Gidó](#) (cercetător ISPMN), a participat la **conferința internațională** „Momente de răscruce din istoria României: elite, administrație și regimuri politice în sec. XIV-XXI” în cadrul Zilelor Academice Clujene. El a susținut prezentarea cu titlul „Călătoria spre acasă: Repatrierea supraviețuitorilor lagărelor naziste în Transilvania de Nord”.

În lunile mai și iunie 1944, autoritățile maghiare au deportat 135.000 de evrei din Transilvania de Nord la Auschwitz-Birkenau. Majoritatea lor au pierit în lagărele naziste. Dintre supraviețuitori, 20.000 s-au întors acasă în perioada 1945-1946. În cadrul prezentării [Attila Gidó](#) a explorat contextul istoric al deportărilor și al eliberărilor, precum și povestea reînțoarcerii.

- **Vineri 18 octombrie 2024**, [László Fosztó](#) (cercetător ISPMN) a participat la Zilele Academice Clujene Ediția XXXVII: Momente de răscruce din istoria României: elite, administrație și regimuri politice în sec. XIV-XXI. Evenimentul a fost organizat de Institutul de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române din Cluj și Centrul de Studiere a Populației, Universitatea Babeș-Bolyai. [László Fosztó](#)

a susținut o prezentare intitulată *Rădăcini și moșteniri ale mobilității forțate: Segregarea, deportarea și genocidul romilor*, în cadrul secțiunii organizate de Manuela Marin cu titlul: *Discriminare rasială, marginalizare socială și rezistența în rândul romilor din Europa* [Racial Discrimination, Social Marginalization, and Resistance among Roma People in Europe]. În cadrul panelului au vorbit: Tamás Hajnáczy, Alexander Mušinka – Lucia Segľová Mušinková, Cristina Teodora Stoica, Cătălina Olteanu și Manuela Marin.

Detalii vedeți [aici](#) și programul [aici](#).

- **Vineri, 18 octombrie 2024**, [István Gergő Székely](#) (cercetător ISPMN) a acordat un **interviu** postului Radio România Cluj – Kolozsvári Rádió Románia, despre alegerile prezidențiale și parlamentare din noiembrie-decembrie 2024. Materialul intitulat „Ciolacu vs. Simion-összecsapás várható?” [Ne putem aștepta la o confruntare Ciolacu-Simion?] poate fi ascultat [aici](#).

- **Luni, 21 octombrie 2024**, portalul transtex.ro a publicat un **interviu** cu [István Gergő Székely](#) (cercetător ISPMN), referitor la alegerile parlamentare și prezidențiale din noiembrie-decembrie 2024. Interviuul intitulat „Politikai elemző: Megnőtt George Simion esélye a második fordulóba jutásra” [Analist politic: Au crescut șansele lui George Simion de a intra în turul al doilea], poate fi accesat [aici](#).

- **Miercuri, 23 octombrie 2024**, [Plainer Zsuzsa](#) (cercetător ISPMN) a susținut o prezentare cu titlul „Mobilitatea educațională a romilor din România” în cadrul *Seriei de seminarii ISPMN*. Aceste seminarii sunt organizate periodic de către Consiliul Științific ISPMN. În cadrul lor cercetătorii prezintă proiecte în desfășurare și rezultate ale cercetărilor științifice derulate.

- **Joi, 24 octombrie 2024**, [Remus Anghel](#) (cercetător ISPMN) a prezentat articolul „Is the grass greener on the other side? Remittances, inequality, and changing labour regime in Romania’s agriculture” (Este viața mai bună în altă parte? Remiteri, inegalitate și schimbarea relațiilor de muncă în agricultura românească). Articolul a fost autorat împreună cu Lucian Vesalon (Universitatea de Vest din Timișoara) și a fost prezentat în cadrul conferinței SSR (Societatea sociologilor din România) intitulată „Intersections. Structures and flows. Exploring multiplexity in contemporary sociology” (Intersecții. Structuri și fluxuri. Explorând multiplicitatea în sociologia contemporană), care a avut loc la București, în perioada 24-25 octombrie 2024.

- **În perioada 26-27 octombrie 2024**, a avut loc cea de a 18-a ediție a Conferinței internaționale anuale a Asociației de Științe Politice din Serbia (Serbian Political Science Association (SPSA) International Annual Conference), intitulată “Super Election Year 2024” [Anul super-electoral 2024]. La evenimentul organizat la Belgrad, au participat din partea ISPMN [Tamás Kiss](#) și [István Gergő Székely](#) (cercetători ISPMN), ambii susținând prezentări în cadrul panelului cu titlul “Ethnic Mobilization in an Increasingly Strained Triadic Nexus. The Hungarians of Romania in the Super-Electoral Year of 2024” [Mobilizare etnică în contextul unor relații

triadice din ce în ce mai încordate. Maghiarii din Transilvania în anul super-electoral 2024]. Prezentarea lui [Tamás Kiss](#) a avut titlul “The Multi-dimensional Strategies of Democratic Alliance of Hungarians in Romania and the Political Values of Transylvanian Hungarians” [Strategiile multidimensionale ale UDMR și valorile politice ale maghiarilor din Transilvania]. István Székely a susținut o prelegere cu titlul “(Still?) Maximizing the Gains from Both Sides in the Triadic Nexus. Some Implications of the Electoral Results of Romania’s Hungarian Ethnic Parties at the 2024 local and European Elections” [(Este încă posibilă?) Maximizarea câștigurilor din ambele părți ale relațiilor triadice - Câteva implicații ale rezultatelor electorale ale partidelor maghiare din România la alegerile europene și locale din iunie 2024] și a asumat rolul de comentator pentru prezentările susținute într-un alt panel, intitulat “Dilemmas of Ethnopolitical Mobilization and Representation” [Dilemele mobilizării și reprezentării etnopolitice]. Programul conferinței poate fi descărcat de [aici](#).

- **Luni, 28 octombrie 2024**, a avut loc o nouă ediție a **Filmotecii ISPMN**. În cadrul evenimentului co-organizat cu UBB – FSPAC, Secția Jurnalism, a fost proiectat filmul *La mulți ani, Regina!* (Isten éltesse, Regina!), film realizat după spectacolul de teatru al trupei Szívhang. Proiecția a fost urmată de o discuție despre reprezentarea romilor în sfera publică. Evenimentul a fost organizat și moderat de [Zsuzsa Plainer](#) (cercetător ISPMN).
- **Marti, 29 octombrie 2024**, [István Gergő Székely](#) (cercetător ISPMN) a fost invitatul podcast-ului **Miközöd? (Te privește?)** realizat de Kiss Anna, pentru o discuție despre alegerile parlamentare și prezidențiale din 2024, alături de politologul Endre Borbáth (Universitatea din Heidelberg). Interviuul este accesibil pe platformele [youtube](#) și [Spotify](#).
- **Joi, 31 octombrie 2024**, ziarul clujean *Főtér* a publicat un **interviu** cu [Ágnes Kiss](#) (cercetător ISPMN) despre rezultatele cercetărilor sale axate pe reprezentarea informală a intereselor minoritare în România, în cea de-a doua parte a epocii Ceaușescu. Interviuul are titlul „Így érdekérvényesítettek ők – kijárásos magyar politizálás az államszocialista Romániában” [Așa și-au reprezentat ei interesele - politica maghiarilor în România socialistă] și este accesibil [aici](#).
- Cei interesați de evenimentele organizate de către ISPMN pot accesa pagina noastră de internet. Pentru mai multe detalii în legătură cu aceste evenimente aceștia sunt rugați să ne contacteze la adresa centru.doc@ispmn.gov.ro, urmând ca cercetătorii implicați să le pună la dispoziție mai multe materiale.